

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 060-08-8/2020/9
Ljubljana, 26. 11. 2020

Predlog

ZAPISNIK

28. seje Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport, ki je bila 18. 11. 2020 ob 12.00 v sejni sobi 212/II, Šubičeva ulica 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 12.00 in končala ob 13.45.

Prisotni:

- predsednik: Branimir Štrukelj
- člani: Dejan Crnek, Rajko Fajt, dr. Matjaž Gams, Tone Hrovat, dr. Branka Kalenić Ramšak, Janoš Kern, Bojan Režun in Matjaž Švagan.

Odstoten: mag. Miroslav Ribič.

Ostali prisotni: Damir Orehovec in mag. Polona Šoln Vrbinc (MIZŠ), Marija Fabčič (MOL) in Ivan Šelih (VČP).

Predlog dnevnega reda:

1. Potrditev zapisnikov 26. in 27. seje komisije
2. Predlog zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju (ZOOMTVI), EPA 1380-VIII - druga obravnava
3. Osnutek pravilnika Državnega sveta o posvetih in drugih dogodkih v Državnem svetu
4. Razno.

Dnevni red je bil sprejet soglasno.

AD 1)

Zapisnika sta bila potrjena.

AD 2)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o obravnavi otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju (ZOOMTVI), ki ga je predložila Vlada Republika Slovenija. V Sloveniji deluje devet zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami za

otroke in mladostnike s čustvenimi in vedenjskimi motnjami. Vanje so otroci nameščeni z odločbo sodišča na podlagi Družinskega ali Kazenskega zakonika ob aktivni vlogi centra za socialno delo.

Predlagatelj zakona je predstavil razloge za sprejetje novega zakona, ki so povezani s problematiko nameščanja otrok v zavode, na katero je že leta 2010 opozorila delovna skupina v okviru Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije. Skupina je opozorila, da je treba sistem na nekaterih področjih preoblikovati oz. dograditi, in sicer pri nameščanju otrok in mladostnikov, ogledih, prostih mestih v zavodih, sprejemu otrok oziroma mladostnikov s kompleksnimi težavami, sodelovanju z zunanjimi institucijami v lokalnem okolju (zgodnje odkrivanje), pridobivanju dokumentacije za spremljanje napredovanja otroka oziroma mladostnika v zavodu, pomanjkanju dela z družino in pripravljanju družine na vrnitev otroka v okolje, odpustu ali premestitvi otroka itd. Leta 2015 opravljena kvalitativna raziskava o razvoju vzgojnih zavodov je pokazala nujnost prenove mreže zavodov, oblikovanja nove konceptualne zasnove, ki bo omogočala primerno diferenciacijo oblik vzgoje in skrbi za to skupino mladih, in usmerila k zakonodajni prenovi, ki bo izhajala iz potreb mladih.

Komisija se je seznanilo s projektom Celostna obravnava otrok s čustvenimi in vedenjskimi motnjami v vzgojnih zavodih Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport iz leta 2017, s katerim so zavodi preizkušali nove metode in oblike dela. Cilji projekta, ki se je zaključil leta 2019, so bili oblikovanje novih oblik in metod dela v stanovanjskih in vzgojnih skupinah v zavodu, oblikovanje programov za intenzivno obravnavo otrok in mladostnikov, predvsem s težavami v duševnem zdravju in odvisnikov, povezava vzgojnih oblik in metod dela z zaposljivostjo mladostnikov ter spremljanje otrok in mladostnikov po odpustu, strokovna podpora družinam in vzgojno-izobraževalnim zavodom za zmanjševanje vključitev v vzgojne zavode in analiza stanja in evalvacijo dela v vzgojnih zavodih. Izkušnje in evalvacija projekta je spodbudila k nujnim spremembam na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami spremembe, da bi se lahko vzgojno-izobraževalni zavodi s svojimi oblikami dela približali potrebam otrok in mladostnikov. V obstoječem sistemu se mora namreč otrok oziroma mladostnik prilagajati ustanovi in njeni organiziranosti, po novi ureditvi pa bodo ustanove pri oblikovanju skupin in oblikah dela bolj sledile potrebam posameznih otrok in mladostnikov.

Komisija je podprla namen predloga zakona, ki sledi ugotovitvam pilotnega projekta in opredeljuje vzpostavitev mreže strokovnih centrov, ki bodo sami ali v sodelovanju z drugimi strokovnimi centri nudili celovito pomoč otrokom in mladostnikom s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami. Zakon tako sistemsko ureja delovanje vzgojnih zavodov, ki bodo odslej delovali kot strokovni centri, da bi tako lahko zagotovili celovito pomoč otrokom in mladostnikom, in sicer bodo zagotavljali preventivne dejavnosti v obliki nujenja in izvajanja pomoči otrokom, ki so vključeni v redne vrtce in šole, izvajali različne oblike in metode dela z otroki in mladostniki, ki so nameščeni v strokovnih centrih in nudili podporo po odpustu iz institucionalne namestitve oz. po izteku ukrepa sodišča v oblikah pomoči, ko so že doma, ali v okviru mladinskih stanovanj.

Cilj sistemske ureditve delovanja zavodov oz. po novem strokovnih centrov je vzpostavitev strokovne, celovite in individualne obravnave otrok oz. mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami ter posledično ohranitev njihovega bivanja oz. vrnitve v njihovo prvotno družinsko in šolsko okolje.

Komisija se je seznanila s stališčem Varuha človekovih pravic, ki zakon podpira. Varuh pri tem izpostavlja svoja dosedanja prizadevanja za spremembe obravnave otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami, izhajajoč iz obravnav nekaterih primerov in obiskov vzgojnih zavodov v vlogi državnega preventivnega mehanizma. Pristojno ministrstvo za vzgojo in izobraževanje so opozarjali na pripravo zakonskih podlag za oblikovanje pravil primerne obnašanja in ravnanja v vzgojnih zavodih glede vzgojnih ukrepov oz. postopkov pri posameznih kršitvah. Pričakuje se, da se bodo z novim zakonom uresničila nekatera Varuhova priporočila glede priprave analize dosedanjega dela z otroki in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami, strokovne podlage za enotne smernice za ustreznejše in enotnejše obravnave otrok in mladostnikov z izrazito odklonskim vedenjem, priprave vzgojnih programov in posebnega zakona o organizaciji vzgojnih zavodov.

Komisija se je seznanila s priporočili Zagovornika načela enakosti, ki so bila naslovljena na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in ki se nanašajo na vključitev več načel, povezanih z varstvom pred diskriminacijo in spodbujanjem enakega obravnavanja ter na zagotovitev zbiranja podatkov o etničnem poreklu in narodnosti obravnavanih otrok in mladostnikov z namenom zagotavljanja in spremljanja uresničevanja enakega obravnavanja (ob strogem upoštevanju varovalk varstva osebnih podatkov).

Komisija se je seznanila tudi z opozorili Mestne občine Ljubljana v imenu ljubljanskih šol, ki se srečuje z omenjeno problematiko in pričakujejo, da bodo zakon in nove sistemske opredelitve uresničljive tudi v praksi. Predvsem so izpostavili učinkovitost in hitrost postopkov, ki naj bi jih v zakonu opredeljeni strokovni tim predlagal pri usmerjanju teh otrok in mladostnikov bodisi prek centrov za zgodnjo obravnavo bodisi centrov za socialo delo; pomembno je, da so ti otroci deležni takojšnje pomoči, prav tako pa tudi ostali učenci in njihovi učitelji, soočeni z nemočjo trenutnega sistema. Pri ukrepu pomoči oz. preusmerjanju teh učencev je pomembna vloga staršev oz. njihovega soglasja, pri čemer bi bilo starše nujno čim bolj vključiti v sodelovanje z institucijami, ki so vključene v obravnavo oz. pomoč njihovim otrokom z različnimi individualni oblikami te pomoči. Med drugim bi veljalo razmisliti o tem, da bi bil tak učenec še naprej vpisan v matično šolo in bi bil namesto preusmeritve v centre vključen samo v dnevne centre. S tem bi preprečili stigmatizacijo teh otrok, saj bi kljub vsemu izobraževanje zaključil z veljavnim osnovnošolskim spričevalom.

V razpravi so člani komisije podprli prizadevanje ministrstva za sistemsko rešitev problematike in izpostavili, da tudi na srednjih šolah že potekajo projekti individualne izobraževalne obravnave mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami, saj na ta način lahko zaključijo šolanje. Komisija je podprla namen zakona, da s pomočjo na novo opredeljenih strokovnih centrov in določenih strokovnih timov otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami ostanejo v izobraževalnem sistemu; s tem bi se jim zagotovilo celovito in individualno strokovno obravnavo oz. pomoč, in sicer z individualnim izobraževalnim načrtom, z različnimi

dnevnimi oblikami, prek produkcijske šole z namenom, da se naučijo funkcionirati v socialnem okolju. Preimenovanje zavodov v strokovne centre, pri čemer je bila v komisiji izpostavljena pojmovna ustreznost, pa dejansko pomeni nadgradnjo strokovne organizacije dela na tem področju. Za učinkovito in kakovostno uresničitev zastavljenih ciljev oz. vsebine zakona bo pristojno ministrstvo pripravilo tudi ustrezne spremembe normativov in standardov.

Komisija je sprejela (9 ZA, 0 PROTI) naslednji **s k l e p**:

Komisija predlog zakona podpira.

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Branimir Štrukelj.

AD 3)

Komisija je ob obravnavi Osnutka pravilnika Državnega sveta o posvetih in drugih dogodkih v Državnem svetu izpostavila nekatera vprašanja, do katerih se je pred njegovim dokončnim oblikovanjem in sprejetjem nujno ponovno opredeliti. Kot najpomembnejše vprašanje je komisija izpostavila pristojnost sprejemanja pravilnika. Komisija ocenjuje, da pristojnost predsednika Državnega sveta pri sprejemanju tega akta presega njegove pristojnosti v Državnem svetu. Glede na to, da je pravilnik Državnega sveta kot institucije, bi ga morale državne svetnice in svetniki sprejeti na plenarni seji Državnega sveta. Na ta način bi zadostili njegovi legitimnosti. Dodaja, da predlagan način sprejemanja ni primeren z vidika presoje in odgovornosti predsednika Državnega sveta ter demokratičnega odločanja znotraj Državnega sveta in lahko vodi do zlorabe pristojnosti.

Komisija je nadalje ugotovila nejasnost glede odločanja o posvetu v razmerju med predsednikom komisije in predsednikom Državnega sveta. V drugem odstavku 5. člena osnutka pravilnika odločitev o organizaciji dogodka Državnega sveta sprejme predsednik Državnega sveta po predhodni obravnavi pobude na internem kolegiju in po posvetovanju s predsednikom pristojne komisije. Po 3. odstavku 5. člena pa odločitev o organizaciji dogodka sprejme predsednik komisije po posvetovanju s člani komisije. Člani komisije so poudarili, da je pristojnost predsednika Državnega sveta pri odločanju o organizaciji posvetov v nasprotju z vlogo in delovanju komisij, ki so pristojne za obravnavo različnih tematik in zavezane k strokovni vsebini. Posveti v Državnem svetu so prvenstveno organizirani z namenom, da se določena (aktualna) problematika obravnava v najširšem strokovnem krogu, ali pa so priložnost za izmenjavo mnenj različnih interesnih skupin, predstavnikov civilne družbe, volilne baze Državnega sveta itd., in so kot dodana vrednost podlaga za sprejemanje stališč v pristojnih komisijah in na sejah Državnega sveta. Posveti bi zato morali biti organizirani v soglasju s pristojno komisijo ali Kolegijem Državnega sveta, kjer so zastopani vodje interesnih skupin.

Komisija je izpostavila tudi predsednikovo pristojnost glede odobritve finančnih posledic dogodka v Državnem svetu. Kot ugotavlja komisija, predsednik Državnega sveta nima pristojnosti določanja o finančnih zadevah, tudi v proračunu Državnega sveta ni posebne finančne postavke za organizacijo dogodkov. Pravilnik niti ne omenja za kakšne stroške naj bi šlo, razen kot je to morebiti razbrati v prvem

odstavku 12. člena pravilnika, ki govori o dogodkih izven dvorane, pri čemer ni jasno, ali so to v kakšen drugem prostoru parlamentarne stavbe ali pa izven stavbe, kjer pa bi bilo treba upoštevati strošek najema dvorane.

Komisija je opozorila tudi na nejasen status in sestavo t.i. internega kolegija, kjer se obravnavajo pobude za organizacijo npr. posveta in drugih dogodkih in s katerim se predsednik Državnega sveta celo posvetuje o odobritvi finančnih posledic dogodka. Pojem internega kolegija akti Državnega sveta namreč ne poznajo, zato ne more biti zakonito posvetovalna telo, kot tak je v Poslovniku opredeljen Kolegij Državnega sveta.

Komisija je izpostavila, da se v Državnem svetu organizirajo različne vrste dogodkov, kar pravilnik sicer deloma navaja, vendar hkrati omejuje raznovrstnost dogodkov, ki jih ni mogoče predvideti (npr. različna strokovna predavanja, posvetovanja itd.). Dogodki bi morali biti razvrščeni po strokovni in organizacijski zahtevnosti, protokol izvedbe pa zato bolj fleksibilen. Temu primerno bi bila omogočena večja svoboda pri pobudi in odločitvi za organizacijo dogodkov: npr. o organizaciji dogodka bi lahko na pobudo državnega svetnika odločala komisija sama ali tudi njen predsednik na podlagi izmenjave mnenj s člani komisije. V takih primerih zapletenost postopkov organiziranja dogodka odpade, izvedba pa je poenostavljena.

V splošnem komisija v pravilniku pravzaprav preseneča zapletenost vseh postopkov pri organizaciji dogodkov. Togost in birokratizacija postopkov resno omejujeta organiziranje posvetov in drugih dogodkov, namesto da bi Državni svet to dejavnost spodbujal. Komisija ugotavlja, da je to v nasprotju s prizadevanjem Državnega sveta za dialog s civilno družbo, ki ji zato v parlamentu nudi prostor za izmenjavo mnenj in oblikovanje zahtev do odločevalcev.

Komisija je razpravo sklenila s pobudo Kolegiju Državnega sveta, da ponovno odpre razpravo o pristojnosti odločitve za organizacijo posvetov in drugih dogodkov, v kateri naj se jasno opredeli razmerje med vlogo in pomenom komisij, interesnih skupin ter predsednikom Državnega sveta. V komisijah Državnega sveta potekajo temeljne strokovne razprave, zato je njihova vloga pri organizaciji posvetov zelo pomembna. Prav tako so tudi interesne skupine z vidika njihove primarne zastopanosti interesov ključne pri organizaciji dogodkov, kjer se lahko interesi posameznih skupin iz različnih družbenih in gospodarskih področij ter lokalne ravni soočijo ali prepletajo s strokovnimi stališči in odločitvami. Strinjala pa se je, da mora biti predsednik Državnega sveta obveščen o pobudi za organizacijo posveta ali drugih dogodkov in je lahko posredno ali neposredno vključen tudi v sam dogodek.

Komisija je predlagala, da se v izogib vsem nadaljnjim zapletom in nejasnostim na podlagi dialoga naprej določi pristojnost odločanja o samem aktu. Opredelijo naj se razmerja med predsednikom Državnega sveta, delovnimi telesi Državnega sveta in državnimi svetniki glede organiziranja posvetov in drugih dogodkov, upoštevajoč načela odprtosti, demokratičnosti in enakopravnosti ter se v tem delu najprej spremeni Poslovnik Državnega sveta. Pravilnik o organizaciji posvetov in drugih dogodkov mora biti jasen, enostaven, s ključnimi elementi, merili in standardi za organizacijo dogodkov ter pri njegovi izvedbi upoštevajoč džentelmenski dogovor med predsednikom Državnega sveta in državnimi svetniki.

Komisija je sprejela (9 ZA, 0 PROTI) naslednji **s k l e p**:

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport predlaga, da Kolegij Državnega sveta obravnava Pobudo za spremembo Poslovnika Državnega sveta v zvezi s pristojnostjo sprejemanja Pravilnika Državnega sveta o posvetih in drugih dogodkih v Državnem svetu.

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Branimir Štrukelj.

Sekretarka
Mag. Damijana Zelnik, l.r.

Predsednik
Branimir Štrukelj, l.r.